

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र
या आठवड्यातील हवामान अंदाज
खरड छाटणी: 15.04.2024
गुरुवार(02/04/2024) – बुधवार (08/05/2024)

स्थान	तापमान (°C)		पावसाची शक्यता	ढगांचे आच्छादन	वान्याचा वेग (किमी/तास) किमान-कमाल	सापेक्ष आर्द्रता %	
	किमान	कमाल				किमान	कमाल
नाशिक	22-26	39-41	वाणी, लोणी – बुध- रिमझिम पाऊस नाशिक, दिंडोरी, ओझर, पिंपळगाव बसवंत, पालखेड, कळवण -गुरु-बुध -पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	13-18	07-17	26-61
पुणे	21-24	38-41	इंदापूर- सोम, मंगळ - रिमझिम पाऊस. पुणे,फुरसुंगी, लोणी काळभोर, उरुळी कांचन, पाटस, यवत,नारायणगाव, बारामती, -गुरु- बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	12-18	05-14	27-56
सोलापूर	25-27	42-45	पंढरपूर- मंगळ , बुध - रिमझिम पाऊस तुळजापूर- बुध -रिमझिम पाऊस. लातूर, औसा, वैराग, बार्शी, नात्रज, सोलापूर- गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	15-24	04-10	11-20
सांगली	20-24	40-42	पळशी, खानापूर विटा- बुध - रिमझिम पाऊस.शेटफळ,शिरगुप्पी ,वाळवा,मिरज, पलूस, कवठे, पळशी -गुरु-बुध -पाऊस नाही	स्वच्छ ते ढगाळ	16-19	06-15	27-76
विजयपुरा	24-27	41-44	विजयपुरा, चडचन, तिकोटा आणि तेलसंग- गुरु-बुध -पाऊस नाही	स्वच्छ ते ढगाळ	18-23	04-11	21-57
हैदराबाद	25-28	42-44	हैदराबाद, मेडचल, - रवि ,सोम, मंगळ - रिमझिम ते हलका पाऊस. जहिराबाद-गुरु-बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	09-14	07-17	33-62
सातारा	21-23	36-40	सातारा, खटाव, फलटण -गुरु - बुध - पाऊस नाही	स्वच्छ ते ढगाळ	11-15	06-13	30-63
अहमदनगर	22-25	41-43	राहाता, कोपरगाव, संगमनेर, श्रीगोंदा , अकोले , अहमदनगर , कर्जत, जामखेड- - गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-23	05-12	16-39
जालना	23-27	41-43	मंठा, जाफ्राबाद, अंबड, जालना, घनसावंगी - गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-22	04-12	09-34
बुलडाणा	24-28	41-44	चिखली, बुलडाणा, सिंदखेडराजा, दि.राजा- गुरु- बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	13-24	04-12	09-38
कोल्हापूर	22-24	37-40	कागल, करवीर, गगन-बावडा- गुरु- बुध-पाऊस नाही..	स्वच्छ ते ढगाळ	14-19	07-18	36-81
बंगळुरू ग्रामीण	22-24	37-40	आणेकल, डोडुबल्लापुर ,बेंगळुरू-पूर्व, बेंगळुरू-उत्तर, बेंगळुरू- शुक्र - बुध - रिमझिम ते हलका पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-14	18-29	65-78

बेलागावी	22-25	36-38	बेळगावी, गोकक , चिकोडी, अथनी - गुरु- बुध- पाऊस नाही..	स्वच्छ ते ढगाळ	13-17	09-21	52-84
बिदर	25-28	42-45	बसवकल्याण, हुमनाबाद ,. बिदर- गुरु- बुध- पाऊस नाही..	स्वच्छ ते ढगाळ	10-16	05-19	10-43
बागलकोट	23-24	40-42	हुंगुंड, बागलकोट, जमखंडी,. मुधोळ - गुरु- बुध-पाऊस नाही..	स्वच्छ ते ढगाळ	16-20	04-14	32-47

टीप: वरील हवामान माहिती खालील संकेतस्थळांवर दिलेल्या हवामान अंदाजाचा सारांश आहे

https://www.wunderground.com/?cm_ven=cgi

<https://imdagrmet.gov.in/weatherdata/BlockWindow.php>

<https://www.timeanddate.com/weather/india>

भाकृअनुप-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र अचूकतेचा दावा करत नाही.

II. पाणी व्यवस्थापन

↓ a. खरड छाटणी नंतरचे दिवस: 17

b. अपेक्षित पॅन बाष्पीभवन: 9.2 to 10 mm

शिफारस केलेले सिंचन प्रमाण:

1. जर माती वाप्सा (क्षेत्र क्षमता) स्थितीत असेल तर द्राक्षबागेला पाणी देऊ नये.
2. बंधारे ओले ठेवण्यासाठी मलचिंगगचा सराव करावा. यामुळे बांधाच्या पृष्ठभागावरील ओलाव्याचे बाष्पीभवन झाल्यामुळे रूट झोनमध्ये तयार होणारी क्षारता कमी होईल.
3. खरड छाटणी केल्यावर, अंकुर वाढीच्या अवस्थेत, दररोज **15,640– 17,000** लि./एकर सिंचनासाठी पाणी द्यावे. जर सिंचनाच्या पाण्याचे क्षारता **1 dS/m** पेक्षा कमी असेल, तर दररोज **12,500 – 14,280** लि./एकर द्यावे.
4. f. वाढ आवश्यकतेपेक्षा जास्त असल्यास, सिंचन पाणी वापर कमी करून **7,800 – 8,500** लि./ एकर करावे. तरीही वाढ आटोक्यात आणता येत नसेल, तर वाढ नियंत्रणात येईपर्यंत सिंचन थांबवावे.
5. g. छाटणी केलेल्या वेळीचे दोर शेडनेटने झाकून टाकावे, उपलब्ध असल्यास, एकसमान अंकुर फुटण्यासाठी तसेच सिंचनाच्या पाण्याची गरज २०-२५% कमी करावी. शेडनेट कव्हेरेजमुळे कॉर्डनवरील

तापमानाचा प्रभाव कमी होईल. तथापि, 3-5 पानांच्या अवस्थेनंतर शेडनेट काढून टाकावे. शेडनेट उपलब्ध नसल्यास, कळ्यांवर उष्णतेचा प्रभाव कमी करण्यासाठी उच्च उष्णतेच्या काळात म्हणजे दुपारी 2-3 वाजता कॉर्डनवर पाण्याने फवारणी करावी.

6. सिंचनासाठी कमी पाण्याची उपलब्धता असण्याची शक्यता असल्यास, छाटणी करताना बांध (संपूर्ण द्राक्षबागा नाही) भरून टाकावे आणि बंधान्याला आच्छादित करावे. बंधान्याला पूर आल्याने रूट झोनमध्ये जमा झालेला मीठाचा भार कमी होईल आणि मलचिंगगमुळे मातीच्या पृष्ठभागावरील पाण्याचे बाष्पीभवन कमी होईल. अशाप्रकारे, यामुळे जमिनीतील मिठाचे प्रमाण कमी होईल आणि त्याच वेळी माती संतृप्त होईल ज्यामुळे योग्य अंकुर फुटेल. शिवाय, सिंचनासाठी कमी पाणी उपलब्ध असले तरीही नवीन उगवलेल्या कोंबांना खारटपणामुळे नुकसान होणार नाही.
7. सूक्ष्म घड निर्मिती च्या अवस्थेत, अंकुर वाढ नियंत्रित करण्यासाठी सिंचन पाणी 5000 ते 6000 लिटर / एकर / दिवस असावे.
8. सूक्ष्म घड निर्मिती च्या अवस्थेसाठी, ताण देणे आवश्यक आहे. चिकणमातीत मातीत पाणी धरून ठेवण्याची क्षमता जास्त असल्याने, कृपया लक्षात घ्या की ताण लवकर लादला जाणे आवश्यक आहे अन्यथा फलनक्षमतेवर परिणाम होईल.
9. सूक्ष्म घडनिर्मितीच्या कालावधीत बागेतील तापमान जेव्हा 40 ते 41 डिग्री च्या पुढे जायला सुरुवात होते अशावेळी पाण्याची उपलब्धता ही वाफसा असेल अशाप्रकारे करावी. परंतु, जेव्हा बागेत नवीन फुट निघायला सुरुवात होते अशावेळी पाणी एकतर कमी करावे किंवा बंद करावे .

माती आणि पोषक व्यवस्थापन

विश्रांतीचा कालावधी

फेब्रुवारी-मार्चमध्ये द्राक्षे काढल्यानंतर द्राक्षांचा साठा संपतो. खरड छाटणीनंतर, जोपर्यंत प्रकाशसंश्लेषण सक्रिय पाने तयार होत नाहीत, तो द्राक्षांचा साठा आहे जो वेलीच्या वाढीस आणि विकासास मदत होते. म्हणून, खालील सल्ला दिला जातो:

1. सध्याची पाने सुकण्यापासून वाचवण्यासाठी फक्त गरजेनुसार सिंचन द्यावे आणि प्रकाशसंश्लेषण क्रियेद्वारे वेलींचा साठा वाढवण्यात हातभार लावावा. आठवड्यातून एकदा सिंचनासाठी लागणाऱ्या पाण्याचे प्रमाण 5000 - 6000 लि/एकर अंदाजे असावे. अंकुरावर नवीन वाढ दिसल्यास पाणी कमी/थांबवण्याची काळजी घ्यावी.

2. खरड छाटणी होत नाही तोपर्यंत 10-15 किलो युरिया, 25-30 किलो एसएसपी आणि 10-15 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश प्रति एकर 15-20 दिवसांनी द्यावा.
3. द्राक्षबागेला पूर येण्याचा सल्ला दिला जात नाही कारण त्यामुळे पाण्याचा अपव्यय होईल. सिंचनाचे पाणी फक्त रूट झोनमध्ये केंद्रित करावे.

खरड छाटणी:

1. जर पुढील 10-15 दिवसांत खरड छाटणीचे नियोजन केले असेल, तर खरड छाटणीच्या हंगामासाठी पोषक तत्त्वे आणि पाणी वापराचे वेळापत्रक नियोजन करण्यासाठी माती आणि पाण्याचे परीक्षण करण्याचा सल्ला दिला जातो.
2. जर माती चुनखडीयुक्त असेल तर जमिनीतील वेलींमध्ये 50 किलो/एकर सल्फर टाकावा. कॅल्शियम कार्बोनेटची काळजी घेण्यासाठी त्याची कार्यक्षमता वाढवण्यासाठी गंधक जमिनीत व्यवस्थित मिसळले पाहिजे. शेणखत/ कंपोस्टमध्ये गंधक मिसळल्याने त्याची कार्यक्षमता आणखी सुधारते.
3. ज्या द्राक्षबागांमध्ये सोडीयमची समस्या आहे, तेथे माती एक्सचेंज कॉम्प्लेक्समधून सोडियम काढून

भा

टाकण्यासाठी जमिनीत जिप्सम टाकावा. चुनखडीयुक्त जमिनीच्या बाबतीत, सल्फरचा वापर तत्सम कारणेसाठी करावा.

काढी ची वाढ अवस्था:

1. कोंब फुटल्यानंतर 5-6 भागांमध्ये 50 किलो युरिया/एकर टाकावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत, युरियाचा वापर करू नका, त्याऐवजी अमोनियम सल्फेट 85 किलो/एकर किमान 7-8 फुटांमध्ये अंकुर फुटल्यापासून वापरावा.
2. अंकुरांची जोमदार वाढ झाल्यास, नायट्रोजन वापरणे थांबवावे आणि नायट्रोजन वापरणे पुन्हा सुरू करण्यापूर्वी वाढ स्थिर होण्याची प्रतीक्षा करावी. तरीही वाढ होत राहिल्यास सिंचन कमी करावे. नंतर जेव्हा वाढ इच्छित स्तरावर ठेवली जाते तेव्हा पुन्हा सुरू करावे.
3. माती परीक्षण मूल्यावर आधारित, झिंक सल्फेट @10 किलो/एकर फेरस सल्फेट @10 किलो/एकर आणि त्यानंतर मॅग्नेशियम सल्फेट @15 किलो/एकर 5-7 पानांच्या अवस्थेपासून कमीतकमी 2 स्लिटमध्ये वापरा. बोरॉनचा वापर काटेकोरपणे माती आणि पेटीओल चाचणीवर आधारित असावा.
4. चुनखडीयुक्त जमिनीत, सक्रिय वाढीच्या अवस्थेत मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट @ 2 ग्रॅम / लिटर फवारणी करा.

5. पान कुरळे होण्याची शक्यता असल्यास, पानांचे मार्जिन तपासावे, जर थोडे ते जास्त पिवळे असल्यास पोटॅशियमची कमतरता होण्याची शक्यता असते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची पर्णासंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश /एकर फवारणी करावी.

सुक्ष्म घड निर्मिती अवस्था:

1. माती परीक्षण मूल्यांवर आधारित, जमिनीत फॉस्फरसची कमतरता असल्यास 20 - 25 किलो / एकर फॉस्फरिक ऍसिड किंवा 150 किलो / एकर एसएसपी वापरावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत फॉस्फोरिक ऍसिड वापरणे इष्ट आहे. जोपर्यंत माती आणि पेटीओल चाचण्या कमी फॉस्फरसची उपलब्धता दर्शवत नाहीत तोपर्यंत फॉस्फोरिक ऍसिड देऊ नये.

2. नायट्रोजन असलेले कोणतेही पाण्यात विरघळणारे खत घालू नये.

3. 45 दिवसांनंतर, वेलीतील पोषक घटक जाणून घेण्यासाठी पेटीओल चाचणी करावी. अंकुराच्या पायथ्यापासून 5 व्या पानापासून पेटीओल्स काढले गेलेल्या पानांची मोजणी करून गोळा केले जावे.

4. मॅग्नेशियम सल्फेट 15 किलो /एकर 45 ते 55 दिवसांनंतर च्या कमीत कमी 2 भागामध्ये वापरा.

5. चुनखडीयुक्त जमिनीत, मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट 3 ग्रॅम / एल 45 ते 55 डीएपी दरम्यान फक्त एकदा फवारणी करावी.

6. सिंचनाच्या पाण्यात 100 पीपीएम पेक्षा जास्त सोडियम असल्यास पाने काळे होण्याच्या लक्षणांवर बारीक लक्ष ठेवावे.

7. पान कुरळे होण्याची शक्यता असल्यास, पानांचे मार्जिन तपासावे, जर थोडे ते जास्त पिवळे असल्यास पोटॅशियमची कमतरता होण्याची शक्यता असते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची पर्णासंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश /एकर फवारणी करावी.

III. कॅनोपी व्यवस्थापन

सध्याच्या हवामानात वेलींच्या वाढीच्या अवस्थेतील करावयाच्या उपाययोजना.

अ. जुनी द्राक्षबाग :

1. विविध द्राक्ष उत्पादक भागात नुकत्याच झालेल्या पावसामुळे तापमानात घट होऊन द्राक्ष बागेतील सापेक्ष आर्द्रता वाढली आहे.
2. वाढलेली आर्द्रता कमी कालावधीसाठी उपलब्ध असेल. तथापि, हे जलद आणि लवकर कळी अंकुरण्यास मदत करेल.
3. शेडनेटने घेराव झाकल्याने द्राक्षबागेतील तापमान कमी होण्यास मदत होईल आणि सापेक्ष आर्द्रता वाढण्यास मदत होईल ज्यामुळे लवकर आणि एकसमान अंकुर फुटण्यास मदत होईल. याव्यतिरिक्त, ते भविष्यात डागलेल्या काडीची निर्मिती नियंत्रित करेल.
4. छाटणी केलेल्या द्राक्षबागेत हायड्रोजन सायनामाइडचा वापर करणे आवश्यक आहे. यामुळे अंकुर वाढण्यास मदत होईल. याचे प्रमाण प्रतिलिटर पाण्यात २० ते २५ मिली असू शकते.
5. ओलांडा डागण्याची परिस्थितीत, नवीन ओलांडा विकसित करण्यासाठी शेवटच्या हंगामातील काडीचा वापर केला जाऊ शकतो.
6. द्राक्षबागेतील कॅल्शियम कार्बोनेटच्या समस्येवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी रूट झोनमध्ये गंधकाचा वापर आवश्यक आहे.
- भा. 7. खंदक उघडल्यानंतर लगेच, ते शेणखत, शिफारस केलेल्या पोषक घटकांनी भरले पाहिजे आणि र. मुळांचे नुकसान टाळण्यासाठी झाकून टाकावे. मुळे जास्त काळ सूर्यप्रकाशाच्या संपर्कात राहिल्यास मुळांच्या पेशींचे नुकसान होते. यामुळे ओलांड्यावर डागलेली काडी देखील होतील.

ब. नवीन द्राक्षबाग :

1. पुन्हा कापल्यानंतर हायड्रोजन सायनामाइडची पेस्टिंग ३-४ कळ्यांवर केली जाते ज्यामुळे या सर्व कळ्या फुटतात आणि त्याचे रूपांतर नवीन कोंबांमध्ये होते.
2. अंकुर फुटल्यानंतर खोडाच्या विकासासाठी फक्त सरळ आणि वेगाने वाढणाऱ्या शूटची निवड करावी लागते. निवडलेले शूट सुतालीसह बांबूला बांधावे.
3. खोड विकसित करताना स्टॉप अँड गो पद्धत अवलंबावी. वाढणारी कोंब १०-११ पानांवर असताना ७-८ पानांच्या टप्प्यावर चिमटा काढावा.
4. खोड विकसित करताना स्टॉप अँड गो पद्धत अवलंबावी. १०-११ पानांवर असताना ७-८ पानांच्या टप्प्यावर चिमटा काढावा.

5. त्यानंतर नवीन वाढीवरील साइड शूट 3-4 पानांवर चिमटले जातात आणि वरच्या शूटला ओलांड्याच्या पुढील हप्त्यासाठी बांधले जाते.

IV. रोग व्यवस्थापन

खरड छाटणी नंतरचे दिवस	रोगांचा धोका			
	केवडा	भुरी	बुरशीजन्यकरपा	इतर
17	नाही	कमी	नाही	जिवाणू करपा - नाही तांबेरा - नाही

तापमान जास्त असल्याने आणि अनेक भागात छाटणी सुरू असल्याने, रोगाची शक्यता जवळजवळ नाही. या काळात कोणत्याही बुरशीनाशकाचा वापर करू नये. ओलांडावरती पाण्याची फवारणी करावी.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र V. कीड आणि लाल कोळी व्यवस्थापन

1. मिलीबग प्रबंधन के लिए छंटाई के तुरंत बाद प्रतिबंधात्मक तौर से मिलीबग से ग्रसित पौधों को बुप्रोफेज़िन 25 एससी @ 1.25 मिली प्रति लीटर पानी के साथ 1.5-2.0 लीटर पानी प्रति पौधा के साथ धोएं। अप्रैल छंटाई के बाद ढीली छाल न हटाएं।
2. फलिया बीटल और मिलीबग द्वारा शूट विकृति का प्रबंधन करने के लिए अप्रैल छंटाई के बाद कली के अंकुरण के समय इमिडाक्लोप्रिड 17.8 एसएल @ 0.4 मिली प्रति लीटर पानी का प्रतिबंधात्मक स्प्रे दें।
3. फलिया बीटल प्रबंधन के लिए, इमिडाक्लोप्रिड 17.8 एसएल @ 0.4 मिली प्रति लीटर या फिप्रोनिल 80 डब्ल्यूजी @ 0.0625 ग्राम प्रति लीटर या लैम्ब्डा साइहलोथ्रिन 4.9 सीएस @ 0.5 मिली प्रति लीटर पानी में सुबह या देर शाम के समय छिड़काव करें। यदि यह फलिया बीटल के प्रबंधन के लिए पर्याप्त नहीं पाया जाता है, तो क्लोथियनिडिन 50 डब्ल्यूडीजी @ 200 ग्राम प्रति एकड़ भी मिट्टी में डालें।

- री-कट के बाद नए अंगूर के बगीचों या अप्रैल छंटाई के बाद नई शाखा पर थ्रिप्स प्रबंधन के लिए, जब थ्रिप्स की आबादी 5 प्रति शूट या उससे अधिक हो, प्रभावी कीटनाशकों जैसे कि स्पिनोसैड 45 एससी @ 0.25 मिली/लीटर, स्पाइनेटोरम 11.7 एससी @ 0.3 मिली/लीटर, साइनट्रानिलिप्रोल 10 ओडी @ 0.7 मिली/लीटर, इमामेक्टिन बेंजोएट 5 SG @ 0.22 ग्राम/लीटर या फिप्रोनिल 80 WG @ 0.0625 ग्राम/लीटर पानी का नियमित रूप से उपयोग करें।

भारतीय कृषि संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र